

Uppdrag att förbereda för ett nationellt program inom fonden för en rättvis omställning 2021-2027 - Just Transition Fund

Slutrapport

2021-03-09

Dnr Ä 2020-522:66

Uppdrag att förbereda för ett nationellt program inom Fonden för en rättvis omställning 2021-2027

Beslutet att godkänna denna slutrapport har fattats av generaldirektör Gunilla Nordlöf.

Handläggningen har gjorts av Johan Thorell och Kristin Hedström på Tillväxtverket. Den sistnämnda var varit föredragande för ärendet på myndigheten.

Stockholm, 9 mars 2021

Gunilla Nordlöf

Kristin Hedström

Sammanfattning

Bakgrund:

Regeringen fattade 26 mars 2020 beslut om att utse Tillväxtverket till förvaltande myndighet för fonden för en rättvis omställning för 2021-2027, för klimatomställning av stålindustrin i Övre Norrland.

Regeringsbeslutet understryker att medlen ska gå till åtgärder som bidrar till klimatomställning i verksamheter enligt bilaga 2 till förordningen om handel med utsläppsrätter EU ETS.

Ett regeringsbeslut den 27 oktober 2020 uppdrar åt Tillväxtverket att föreslå vilka branscher och regioner som ska omfattas av fonden för en rättvis omställning utöver stålindustrin i Övre Norrland.

Uppdraget redovisades 31 december 2020 och bestod i underlag till territoriella omställningsplaner för en rättvis omställning för Norrbottens och Gotlands län, operativt program samt miljöbedömning av programmet. Tillväxtverket anmodade 11 december 2020 om förlängt uppdrag för att utreda förutsättningarna för att ta fram en territoriell omställningsplan för Västra Götalandsregionen. Ett regeringsbeslut 22 januari 2021 förlänger uppdraget till 1 mars 2021 då territoriella omställningsplaner ska tas fram för Västerbottens län, gällande metallindustrin, samt för Västra Götalands län, för raffinaderi- och kemiindustrin.

Denna redovisning innefattar förslag på territoriella omställningsplaner för Västerbottens och Västra Götalands län, för de utpekade industrierna, samt reviderat operativt program och omställningsplaner för Norrbottens och Gotlands län då kapitel 1 ska vara identiskt i samtliga planer.

Slutrapportens innehåll:

De föreslagna åtgärderna är i linje med den förordning för fonden som är under förhandling och innefattar i huvudsak investeringar i teknik och infrastruktur för minskning av växthusgasutsläpp, forskning och utveckling, investeringar för att främja cirkulär ekonomi och kompetenshöjning.

En arbetsgrupp bestående av representanter för Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Energimyndigheten och Naturvårdsverket har berett alla ställningstaganden i processen. Arbetet har skett i samarbete med berörda regionala utvecklingsansvariga aktörer och länsstyrelser och andra aktörer som presenteras i rapporten.

Tillväxtverket har gått igenom relevant statistik från SCB, däribland miljöräkenskaper, regionalräkenskaper och registerbaserad arbetsmarknadsstatistik. Baserat på indikatorer framför allt om utsläpp i varuproducerande sektor, även per sysselsatt och BRP, antal sysselsatta i utpekade branscher och utbildningsnivåer, föreslår

Tillväxtverket följande fördelning av medel mellan de fyra omställningsplanerna:

Norrbottnens län - klimatomställning av stålindustrin 40,7%

Västerbottnens län – klimatomställning av metallindustrin 13,9%

Gotlands län – klimatomställning av mineralindustrin 24%

Västra Götalands län – klimatomställning av raffinaderi- och kemiindustrin 21,4%

Tillväxtverket nyttjar det tekniska stöd som EU-kommissionens stödprogram för strukturreformer finansierar för medlemsstaternas framtagande av territoriella omställningsplaner. Detta tekniska stöd har bistått framtagandet av delar av denna slutrapport, och förväntas leverera ytterligare underlag gällande indikatorer och socioekonomiska konsekvenser kommande månader.

Tillväxtverket har kontakt med Europeiska investeringsbanken i förberedelserna för Fonden för en rättvis omställning då banken är utpekad inom mekanismen för en rättvis omställning gällande en lånefacilitet för offentlig sektor.

Bilagor:

Bilaga 1: Förslag till operativt program för fonden för en rättvis omställning [reviderat]

Bilaga 2: Förslag till territoriell plan för omställning: Norrbottens län - klimatomställning av stålindustrin [reviderat]

Bilaga 3: Förslag till territoriell plan för omställning: Västerbottnens län – klimatomställning av metallindustrin

Bilaga 4: Förslag till territoriell plan för omställning: Gotlands län – klimatomställning av mineralindustrin [reviderat]

Bilaga 5: Förslag till territoriell plan för omställning: Västra Götalands län – klimatomställning av raffinaderi- och kemiindustrin

Bilaga 6: Rapport strategisk miljöbedömning, Fonden för en rättvis omställning 2021-2027